

III. PRZEGLĄD PRAWODAWSTWA

ZOBOWIĄZANIA MIĘDZYNARODOWE POLSKI

(Okres od 1 listopada 1937 do 1 listopada 1938)

I.

Umowy naukowe.

1. *Protokół*, dotyczący *współpracy intelektualnej* między Polską a Finlandią, został podpisany w Warszawie dnia 14 II 1938 r. — Opublikowano go w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ex 1938 nr 4, poz. 83.

II.

Umowy prawne.

1. *Traktat* polsko - szwajcarski o *wzajemnej pomocy sądowej* w sprawach karnych został podpisany w Bernie dnia 19 XI 1937 r.
2. *Porozumienie* o przedłużeniu układu polsko-niemieckiego o *wydaniu akt* (Berlin, dnia 22 XII 1926 r.) zostało podpisane w Warszawie dnia 25 IV 1938 r.
3. *Konwencja* polsko-estońska o *ekstradycji* i pomocy prawnej w sprawach karnych została podpisana w Tallinnie, dnia 29 VI 1938 r.

III.

Umowy komunikacyjne, graniczne i turystyczne.

1. *Porozumienie* polsko-litewskie w sprawie komunikacji *pocztowej, telefonicznej, telegraficznej, kolejowej i lotniczej* zostało podpisane w Augustowie dnia 28 III 1938 r. — Nie podlega opublikowaniu w Dz. Ust. R. P.
2. *Porozumienie* administracyjne polsko-litewskie w sprawie *poczty* zostało podpisane w Kownie dnia 2 V 1938 r. — Nie podlega opublikowaniu w Dz. Ust. R. P.

3. *Konwencja* między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Litewską w sprawach *poczty i telekomunikacji* została podpisana w Kownie dnia 2 V 1938 r. — Prezydent Rzplitej ratyfikował ją w dniu 15 VI 1938 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Warszawie dnia 27 VI 1938 r. — Konwencja weszła w życie w dniu 13 VII 1938 r. — Opublikowano ją w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 47, poz. 377 i 378.
4. *Konwencja* polsko-litewska, dotycząca *żeglugi i splawu*, została podpisana wraz z protokołem końcowym i protokołem podpisania w Kownie dnia 14 V 1938 r. — Prezydent Rzplitej ratyfikował ją w dniu 13 VI 1938 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Warszawie w dniu 1 VII 1938 r. — Konwencja weszła w życie w dniu 16 VII 1938 r. — Opublikowano ją w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 48, poz. 379 i 380.
5. *Umowa* między Rzplಿತą Polską a Republiką Litewską o komunikacji *kolejowej* została podpisana, wraz z protokołem końcowym, w Warszawie dnia 25 V 1938 r. — Prezydent Rzplitej ratyfikował ją w dniu 13 VI 1938 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Kownie dnia 28 VI 1938 r. — Umowa weszła w życie w dniu 1 VII 1938 r. — Opublikowano ją w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 44, poz. 363 i 364.
6. *Druga konwencja, uzupełniająca* umowę polsko - niemiecką o wzajemnej komunikacji *kolejowej* z dnia 27 III 1926 r., została podpisana w Hamburgu dnia 8 VII 1937 r. za Polskę i Wolne Miasto Gdańsk. Prezydent Rzplitej ratyfikował ją dnia 31 XII 1937 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Warszawie dnia 24 III 1938 r. — Weszła ona w życie w dniu 23 IV 1938 r. i będzie obowiązywała tak długo, jak umowa z dnia 27 III 1926 r. — Opublikowano ją w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 28, poz. 251 i 252, oraz wydrukowano w Zbiorze traktatów R. P. z 1937 r. t. X, nr 1 (umowy dwustronne).
7. *Porozumienie* polsko-niemieckie w sprawie wzajemnego *uznawania sprawności technicznej dla statków powietrznych* i silników lotniczych zostało podpisane w Warszawie dnia 2 VII 1937 r. — Prezydent Rzplitej ratyfikował to porozumienie w dniu 29 X 1937 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Berlinie dnia 28 I 1938 r. — Porozumienie weszło w życie w dniu 27 II 1938 r. — Opublikowano je w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 15, poz. 102 i 103.
8. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych *porozumienia* polsko-niemieckiego z dnia 28 VI 1937 r. w sprawie utworzenia *Komisji Likwidacyjnej* Naczelnego Komitetu *Kolei Górnośląskich*, odbyła się w Berlinie dnia 16 X 1937 r. — Porozumienie we-

szło w życie formalnie w dniu 21 X 1937 r. a ekspirowało już w dniu 15 X 1937 r. — Opublikowano je w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 52, poz. 405 i 406.

9. *Porozumienie* polsko-sowieckie o wzajemnym uznawaniu *okrętowych* świadectw pomiarowych (Moskwa, 31 III 1936) zostało zarejestrowane w Sekretariacie Ligi Narodów dnia 29 III 1938 r. sub nr 4312.
10. *Porozumienie* polsko-sowieckie o *opłatach portowych* (Moskwa, 31 III 1936 r.) zostało zarejestrowane w Sekretariacie Ligi Narodów dnia 29 III 1938 r. sub nr 4313.
11. *Konwencja* polsko-rumuńska, dotycząca ułatwień płatniczych w *ruchu turystów i podróżnych* (Bukareszt, 24 IV 1937), została zarejestrowana w Sekretariacie Ligi Narodów dnia 7 IX 1938 r. sub nr 4428.
12. *Deklaracja* polsko-litewska o *otwarciu dróg* dla ruchu międzynarodowego została podpisana w Kownie dnia 23 VII 1938 r. Nie podlega opublikowaniu w Dz. Ust. R. P.
13. *Porozumienie międzyresortowe* polsko-łotewskie o wydawaniu *bezpłatnych wiz* dla obywateli polskich i łotewskich, udających się do uzdrowisk, zostało podpisane w Rydze dnia 11 V 1938 r. Nie podlega opublikowaniu w Dz. Ust. R. P.
14. *Umowa* polsko-węgierska o eksploatacji regularnej *linii komunikacji powietrznej* została podpisana w Warszawie dnia 23 VI 1938 r.
15. *Umowa* polsko-łotewska o eksploatacji regularnej *linii komunikacji powietrznej* została podpisana w Rydze dnia 16 VI 1938 r.
16. *Umowa* polsko-finlandzka o eksploatacji regularnej *linii komunikacji powietrznej* została podpisana w Helsingforsie dnia 29 VII 1938 r.
17. *Drugi układ dodatkowy* do konwencji *lotniczej* polsko-greckiej (Ateny, dnia 22 IV 1931 r.) został podpisany w Atenach dnia 30 IX 1938 r.
18. *Umowa komunikacyjna* między przedsiębiorstwem państwowym „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” a „The Marconi Radio Telegraphic Co.” została podpisana w Warszawie dnia 26 VIII 1938 r. i w Paryżu dnia 20 VII 1938 r. Minister Poczty i Tel. zatwierdził ją w dniu 30 VIII 1938 r.
19. *Umowa komunikacyjna* między przedsiębiorstwem państwowym „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” a „Radio Orient S. A.” została podpisana w Warszawie dnia 25 VIII 1938 r. — Minister Poczty i Telegr. zatwierdził ją w dniu 30 VIII 1938 r.

IV.

Umowy gospodarcze i żeglugowe.

1. *Protokół dodatkowy* do 2-go Avenant do traktatu *handlowego* pomiędzy Polską a Unią Ekonomiczną Belgijsko-Luksemburską (Bruksella, 7 I 1937) wszedł w życie w dniu 1 XI 1937 r. Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 81, poz. 587.
2. *Porozumienie* polsko-brytyjskie, dotyczące *clenia* pewnych *wyrobów chemicznych*, zostało podpisane w formie not, wymienionych w Warszawie dnia 15 VI 1938 r. Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 8 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 48, poz. 381), wydanego na podstawie art. 52 ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego porozumienia zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 10 VII 1938 r. — Opublikowano je w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 48, poz. 381.
3. *Porozumienie* między Polską a Wielką Brytanią zawarte w formie not wymienionych w Warszawie dnia 14 X 1937 r., dotyczące taryfikacji *biegaczy do maszyn przędzalniczych*. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 1 XII 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 84, poz. 609), wydanego na podstawie art. 52 ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego porozumienia zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 3 XI 1937 r. — Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 12 III 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 18, poz. 134), Prezydent Rzplitej ratyfikował to porozumienie w dniu 27 V 1938 r. — Weszło ono w życie w dniu 10 VIII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 57, poz. 451). Tekst porozumienia został opublikowany w Dz. Ust. R. P. ex 1937 r., nr 84, poz. 609, oraz wydrukowany w Zbiorze traktatów R. P. z 1937 r., zeszyt X, nr 4 (umowy dwustronne).
4. *Porozumienie* między Polską a Wielką Brytanią, dotyczące *zmiany umowy handlowej* między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii (27 II 1935 r.), zostało zawarte w formie not, wymienionych w Warszawie dnia 30 IX 1937 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 9 XI 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 78, poz. 570), wydanego na podstawie art. 52 ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego porozumienia zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 20 X 1937 r. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 12 III 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 17, poz. 123), Prezydent Rzplitej ratyfikował to porozumienie w dniu 27 III

- 1938 r. Weszło ono w życie w dniu 1 VIII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 54, poz. 434). — Opublikowano je w Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 78, poz. 570, oraz wydrukowano w Zbiorze traktatów R. P. z 1937 r. zeszyt X, nr 3 (umowy dwustronne).
5. Ustawa ratyfikacyjna, wyrażająca zgodę na ratyfikowanie *porozumienia* polsko-brytyjskiego, dotyczącego *zniżek celnych* na pewne artykuły *chemiczne* (Warszawa, 31 VII 1937 r.), nosi datę dnia 12 III 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 17, poz. 124).
 6. *Porozumienie* polsko-brytyjskie w sprawie cienia *opon pneumatycznych do kół pojazdów konnych* (Warszawa, 22 III 1937 r.) zostało zarejestrowane w Sekretariacie Ligi Narodów dnia 5 I 1938 r. sub 4253.
 7. *Piąty protokół dodatkowy* do konwencji *handlowej* i *nawigacyjnej* między Polską a Czecho-Słowacją (Praga, 10 II 1934 r.) został podpisany w Warszawie dnia 21 II 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 1 III 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 14, poz. 98), wydanego na podstawie art. 52 ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego protokołu zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 1 III 1938 r. — Ustawa ratyfikacyjna, wyrażająca zgodę na ratyfikowanie tego protokołu, nosi datę 16 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 53, poz. 410).
 8. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 3 VII 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 53, poz. 414), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 7 VIII 1937 r. *protokół dodatkowy* do konwencji *handlowej* i *nawigacyjnej* między Polską a Czecho-Słowacją (Praga, 10 II 1934 r.), podpisany w Warszawie 18 II 1937 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpiła w Pradze dnia 20 I 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 11, poz. 78). Protokół wszedł w życie dnia 19 II 1938 r. — Zarejestrowano go w Sekretariacie Ligi Narodów w dniu 28 II 1938 r. sub nr 4238.
 9. Ustawa ratyfikacyjna, wyrażająca zgodę na ratyfikowanie *protokołu dodatkowego* do polsko-estońskiego protokołu *taryfowego* (23 II 1937 r.), podpisanego w Warszawie dnia 29 V 1937 r., nosi datę 11 I 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 3, poz. 22).
 10. *Protokół taryfowy* polsko-estoński został podpisany w Warszawie dnia 19 II 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 28 III 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 21,

- poz. 175). wydanego na podstawie art. 52 ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego protokołu zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 6 IV 1938 r. — Ustawa ratyfikacyjna, wyrażająca zgodę na ratyfikowanie tego protokołu, nosi datę 23 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 54, poz. 424).
11. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 3 VII 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 53, poz. 415), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 7 VIII 1937 r. *trzeci protokół taryfowy* polsko-estoński, podpisany w Tallinnie dnia 23 II 1937 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych została dokonana w Warszawie w dniu 13 X 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 78, poz. 574).
 12. *Protokół dodatkowy do protokołu taryfowego* polsko-estońskiego z dnia 19 II 1938 r. został podpisany w Warszawie dnia 22 IV 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 1 VI 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 39, poz. 327), wydanego na podstawie art. 52 ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego protokołu zostały wprowadzone tymczasowo w życie w dniu 13 VI 1938 r. — Ustawa ratyfikacyjna, wyrażająca zgodę na ratyfikowanie tego protokołu dodatkowego, nosi datę 23 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 54, poz. 428).
 13. *Drugi potokół taryfowy* polsko-finlandzki, podpisany w Warszawie dnia 16 VII 1936 r., został zarejestrowany w Sekretariacie Ligi Narodów dnia 26 X 1936 sub nr 3984.
 14. *Porozumienie* polsko-finlandzkie, dotyczące *cienia oleju żywniczego*, zostało zawarte w formie wymiany not w Warszawie dnia 31 I 1938 r. Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 12 III 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 17, poz. 126), wydanego na podstawie art. 52 ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego porozumienia zostały wprowadzone tymczasowo w życie w dniu 19 III 1938 r. — Ustawa ratyfikacyjna, wyrażająca zgodę na jego ratyfikowanie, nosi datę 23 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 54, poz. 423).
 15. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 11 I 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 4, poz. 24), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 25 III 1938 r. *porozumienie* polsko-finlandzkie o *cleniu serów* pochodzenia finlandzkiego, zawarte w formie not w Warszawie dnia 17 VII 1937 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych została dokonana w Helsinkach w dniu 10 VI 1938 r. — Weszło ono w życie dnia 25 VI 1938 r. — Pozostawało w mocy do dnia 31 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 54, poz. 433;).

16. *Drugie porozumienie* polsko-finlandzkie o *cleniu serów* pochodzenia finlandzkiego zostało zawarte w formie wymiany not w Warszawie dnia 10 III 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 7 IV 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 26, poz. 234), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego porozumienia zostały wprowadzone tymczasowo w życie w dniu 20 IV 1938 r. — Obowiązywało ono do dnia 31 VII 1938 r. — Uważa się je za część integralną protokołu taryfowego polsko-finlandzkiego z dnia 16 VII 1936 r. — Ustawa ratyfikacyjna, wyrażająca zgodę na ratyfikowanie tego porozumienia, nosi datę 23 VII 1938 r.
17. *Trzecie porozumienie* polsko-finlandzkie o *cleniu serów* pochodzenia finlandzkiego zostało zawarte w formie not, wymienionych w Warszawie dnia 16 VII 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 23 VIII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 63, poz. 482), wydanego na podstawie art. 52 ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego porozumienia zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 3 IX 1938 r. Stanowi ono część integralną protokołu taryfowego z dnia 16 VII 1936 r. — Rzędzie obowiązywało do dnia 31 VII 1939 r.
18. Notą z dnia 21 września 1938 r. *rząd polski wypowiedział* część III (ochrona Mniejszości) umowy między Rzeczpospolitą Polska a Republiką Czesło Słowacką w sprawach prawnych i finansowych, podpisanej w Warszawie dnia 23 IV 1925 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 3, poz. 18).
19. Ustawa ratyfikacyjna, wyrażająca zgodę na ratyfikację *porozumienia* polsko-francuskiego z d. 13 i 14 V 1937 r. o przedłużeniu prowizorycznego układu *handlowego* z dnia 18 VII 1936 r. i o zmianie art. 5 tego układu, nosi datę 11 I 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 3, poz. 18).
20. Minister spraw zagranicznych ogłosił w dniu 15 XI 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 86, poz. 624) obwieszczenie o *sprostowaniu błędów* w tekście traktatu handlowego i nawigacyjnego pomiędzy Rzplitą Polską a Republiką Francuską, podpisanego w Paryżu dnia 22 V 1937 r., na mocy którego dodaje się na stronie 1072 i 1073 przy pozycji 1162 p. 26/II w rubrykach „Procent zniżki” i „Pourcentages de réduction” liczbę: „40” oraz zastępuje się na str. 1092, w wierszu 13 od góry słowo „bezpośrednich”, słowem „pośrednich”.

- Ustawa ratyfikacyjna, wyrażająca zgodę na ratyfikowanie powyższego traktatu, nosi datę 10 II 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 10, poz. 61).
21. Ustawa ratyfikacyjna, wyrażająca zgodę na ratyfikację *I-go układu platniczego* polsko-francuskiego z d. 22 V 1937 r., nosi datę 10 II 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 10, poz. 62). — Prezydent Rzplitej ratyfikował go w dniu 25 III 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 49, poz. 391).
 22. *II-gi Układ platniczy* polsko-francuski został zawarty w formie not wymienionych w Paryżu dnia 29 XII 1937 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 18 II 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 14, poz. 97), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego układu zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 1 I 1938 r. Układ ten zastąpił układ z dnia 22 V 1937 r. i będzie obowiązywał do końca 1938 r. — Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 23 IV 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 30, poz. 263), Prezydent Rzplitej ratyfikował go w dniu 4 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 70, poz. 512).
 23. *Protokół dodatkowy do konwencji handlowej i nawigacyjnej* polsko-greckiej z dnia 10 IV 1930 r. został podpisany w Atenach dnia 11 III 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 23 IV 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 29, poz. 260), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego protokołu zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 3 V 1938 r. — Ustawa, wyrażająca zgodę na ratyfikację tego protokołu dodatkowego, nosi datę 23 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 54, poz. 427).
 24. *Porozumienie* polsko-japońskie o *zniżkach celnych* na pewne towary japońskie zostało zawarte w formie wymiany not w Warszawie dnia 19 IX 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 7 X 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 77, poz. 532), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego porozumienia zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 14 X 1938 r. — Porozumienie będzie obowiązywało do dnia 31 XII 1939 r.
 25. *Protokół taryfowy* polsko-łotewski został podpisany wraz z protokołem podpisania w Warszawie dnia 5 III 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 9 IV 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 26, poz. 235), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postano-

- wienia tego protokołu zostały wprowadzone tymczasowo w życie dnia 20 IV 1938 r. — Będzie on obowiązywał do dnia 1 IV 1939 r. — Ustawa, wyrażająca zgodę na jego ratyfikowanie, nosi datę 16 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 53, poz. 411).
26. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 18 III 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 25, poz. 167), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 30 IV 1937 r. *I-e porozumienie dodatkowe*, dotyczące uzupełnienia *umowy gospodarczej* polsko-niemieckiej z dnia 4 XI 1935 r. zawarte w dniu 18 VII 1936 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Berlinie dnia 28 I 1938 r. — Weszło ono w życie w dniu 12 II 1938 r.
 27. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 18 III 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 25, poz. 168), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 30 IV 1937 r. *II-e porozumienie dodatkowe* do *umowy gospodarczej* polsko-niemieckiej z dnia 4 XI 1935 r. zawarte w dniu 19 X 1936 r. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Berlinie dnia 28 I 1938 r. Weszło ono w życie w dniu 7 II 1938 r.
 28. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 20 IV 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 33, poz. 251), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 16 VII 1937 r. *III-e porozumienie dodatkowe do umowy gospodarczej* polsko-niemieckiej z dnia 4 XI 1935 r., podpisane w dniu 21 XII 1936 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Berlinie w dniu 28 I 1938 r. — Weszło ono w życie dnia 7 II 1938 r.
 29. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 3 VII 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937 r., nr 51, poz. 393), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 23 XI 1937 r. *IV-e porozumienie dodatkowe do umowy gospodarczej* polsko-niemieckiej z dnia 4 XI 1935 r., podpisane w dniu 20 II 1937 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Berlinie w dniu 28 I 1938 r. Weszło ono w życie w dniu 27 II 1938 r.
 30. *Porozumienie dodatkowe* do umowy polsko-niemieckiej, podpisanej w Warszawie dnia 20 II 1937 r. o przedłużeniu umowy gospodarczej z dnia 4 XI 1935 r., zostało zawarte w Warszawie dnia 29 XI 1937 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 10 XII 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 84, poz. 610), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego porozumienia zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 8 XII 1937 r. — Ustawa, wyrażająca zgodę na ratyfikowanie tego porozumie-

- nia, nosi datę 23 IV 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 30, poz. 264). Tekst porozumienia opublikowano w Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 84, poz. 610, oraz wydrukowano w Zbiorze traktatów R. P. 1937 r., zeszyt X, p. 5 (umowy dwustronne).
31. *Umowa gospodarcza* polsko-niemiecka., wraz z protokołem końcowym, protokołem posiedzenia, układem w sprawie płatności za obroty towarowe (rozrachunkowym), oraz protokołem końcowym do umowy gospodarczej i układu rozrachunkowego została podpisana w Berlinie dnia 1 VII 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 5 VIII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 62, poz. 478), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia wyżej wymienionych aktów, z wyjątkiem postanowień pozycji „z 20” niemieckiej taryfy celnej załącznika A do umowy gospodarczej, oraz art. 17 układu rozrachunkowego, zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 31 VIII 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 19 X 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 81, poz. 552), postanowienia pozycji „z 20” niemieckiej taryfy celnej załącznika A, oraz postanowienia art. 17 układu rozrachunkowego, zostały tymczasowo wprowadzone w życie od dnia 1 X 1938 r.
 32. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 11 I 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 4, poz. 23), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 2 IV 1938 r. *porozumienie* polsko-norweskie z dnia 18 VI 1937 r. w sprawie *clenia serów* pochodzenia norweskiego. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych dokonana została w Oslo dnia 27 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 57, Poz. 452). — Porozumienie weszło w życie w dniu 11 VIII 1938 r., — Zarejestrowano je w Sekretariacie Ligi Narodów dnia 10 VIII 1938 r. sub nr 4416.
 33. *Porozumienie* polsko-norweskie, dotyczące *zmiany protokołu taryfowego* z dnia 14 III 1936 r., zostało zawarte w formie not, wymienionych w Warszawie dnia 10 IX 1937 r. — Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 23 IV 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 30, poz. 265), Prezydent Rzplitej ratyfikował to porozumienie modyfikacyjne w Lauranie dnia 4 VII 1938 r. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Oslo dnia 4 X 1938 r. — Weszło ono w życie w dniu 19 X 1938 r.
 34. *Porozumienie celne* pomiędzy Polską a Z. S. R. R. zostało zawarte w formie wymiany not w Warszawie dnia 15 XII 1937 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 29 XII 1937 (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 90, poz. 645), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowie-

- nia tego porozumienia zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 20 XII 1937 r. — Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 23 IV 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 30, poz. 267), Prezydent Rzplitej ratyfikował je w dniu 4 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 70, poz. 511). — Tekst porozumienia opublikowano w Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 90, poz. 645, oraz wydrukowano w Zbiorze traktatów R. P. 1937, zeszyt X, p. 6 (umowy dwustronne).
35. *Pierwszy protokół dodatkowy do konwencji handlowej i nawigacyjnej* polsko-rumuńskiej z dnia 23 VI 1930 r., został podpisany w Bukareszcie dnia 9 II 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 14 VI 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 41, poz. 336), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego porozumienia zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 15 VI 1938 r.
 36. *Drugi protokół dodatkowy do konwencji handlowej i nawigacyjnej* polsko-rumuńskiej z dnia 23 VI 1930 r., został podpisany w Warszawie dnia 22 VII 1938 r. Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 23 VIII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 64, poz. 485), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego protokołu zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 15 VIII 1938 r. — Protokół miał obowiązywać do dnia 14 X 1938 r.
 37. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 3 VII 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 51, poz. 394), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 9 XI 1937 r. *protokół dodatkowy do Avenant* z dnia 3 II 1934 r. do konwencji handlowej polsko-szwajcarskiej z dnia 31 XII 1936 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Warszawie dnia 23 XII 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 10, poz. 72). — Protokół wszedł w życie dnia 22 I 1938 r.: formalnie miał obowiązywać do dnia 30 VI 1937 r.
 38. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 3 VII 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 51, poz. 395), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 7 VIII 1937 r. *układ* polsko-szwajcarski w sprawie uregulowania *płatności handlowych* (Bern, 31 XII 1936 r.). — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Warszawie w dniu 23 XII 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 10, poz. 74). Układ wszedł w życie dnia 7 I 1938 r.
 39. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 11 I 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 3, poz. 21), Prezydent Rzplitej ratyfikował

- w dniu 25 III 1938 r. *porozumienie dodatkowe* z dnia 30 VI 1937 r. do układu polsko-szwajcarskiego z dnia 31 XII 1936 r., dotyczącego uregulowania *płatności handlowych*. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych tego porozumienia odbyła się w Warszawie dnia 7 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 51, poz. 400).
40. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 11 I 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 3, poz 20), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 9 IV 1938 r. *czwarty protokół dodatkowy* z dnia 30 VI 1937 r. do układu dodatkowego z dnia 3 II 1934 r. do konwencji *handlowe*) polsko-szwajcarskiej z dnia 26 VI 1922, oraz protokół końcowy do listy B. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych tych protokołów dokonana została w Warszawie dnia 7 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 51, poz. 399).
 41. *Układ* polsko-szwajcarski w sprawie *płatności* związanych z wierzytelnościami finansowymi został zawarty w Bernie dnia 30 VI 1937 r. w wykonaniu układu polsko-szwajcarskiego z dnia 31 XII 1936 r. Obejmuje on również i ks. Liechtenstein. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 9 XI 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 78, poz. 569), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia jego zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 17 XI 1937 r. Ustawa, wyrażająca zgodę na ratyfikowanie tego układu, nosi datę 23 III 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 21, poz. 169). Wydrukowano go w Zbiorze traktatów R. P. 1937 r., zeszyt X, p. 2 (umowy dwustronne).
 42. *Protokół* między Polską a Szwajcarią, dotyczący *zniżek celnych* na produkty chemiczne, został podpisany w Warszawie dnia 28 XII 1937 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 10 II 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 11, poz. 75), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego protokołu zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 21 II 1938 r. — Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 23 IV 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 30, poz. 266), Prezydent Rzplitej ratyfikował go w dniu 4 VII 1938 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych dokonana została w Bernie dnia 18 VIII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 70, poz. 514). — Protokół wszedł w życie w dniu 17 IX 1938 r. Obowiązywać będzie tak długo, jak układ dodatkowy do konwencji handlowej z dnia 26 VI 1922, podpisany dnia 3 II 1934 r.

43. Porozumienie polsko-szwajcarskie, dotyczące *clenia blachy cynkowej i plecionek do kapeluszy*, zostało zawarte w formie wymiany not w Warszawie dnia 25 III 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 4 V 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 33, poz. 291), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia jego zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 17 V 1938 r. — Ustawa, wyrażająca zgodę na ratyfikowanie tego porozumienia, nosi datę 16 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 53, poz. 412).
44. *Porozumienie polsko-szwedzkie*, dotyczące *clenia produktu „Renad Talloja”*, zostało zawarte w formie wymiany not w Warszawie dnia 5 III 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 23 IV 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 29, poz. 261), wydanego na podstawie art. 52, ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego porozumienia zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 3 V 1938 r. Ustawa, wyrażająca zgodę na jego ratyfikowanie, nosi datę 23 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 54, poz. 425).
45. Prezydent Rzplitej, na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 3 VII 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 53, poz. 413), ratyfikował w dniu 20 X 1937 r. *trzeci protokół dodatkowy* do polsko-węgierskiej konwencji *handlowej* z dnia 26 III 1925 r., podpisany w Budapeszcie dnia 24 IV 1936 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Warszawie w dniu 2 XII 1937 r. — Protokół wszedł w życie dnia 1 I 1938 r. — Zarejestrowano go w Sekretariacie Ligi Narodów dnia 10 III 1938 sub nr 954.
46. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 10 II 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 10, poz. 64), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 2 IV 1938 r. *czwarty protokół dodatkowy do konwencji handlowej* polsko-węgierskiej z dnia 26 III 1925, podpisany w Warszawie dnia 30 VI 1937 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych dokonana została w Budapeszcie dnia 11 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 57, poz. 453). — Protokół wszedł w życie dnia 10 VIII 1938 r.
47. *Piąty protokół dodatkowy* do polsko-węgierskiej *konwencji handlowej* z dnia 26 III 1925 r. został podpisany wraz z załącznikiem w Warszawie dnia 30 VI 1938 r. — Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 30 VII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 55, poz. 435), wydanego na podstawie art. 52,

- ust. 2 konstytucji kwietniowej, postanowienia tego protokołu zostały wprowadzone tymczasowo w życie od dnia 10 VIII 1938 r.
48. *Traktat handlowy* między Polską a Argentyną został podpisany w Buenos-Aires dnia 31 VIII 1938 r.
 49. *Traktat handlowy* między Polską a Urugwajem został podpisany w Montevideo dnia 19 IX 1938 r.
 50. *Porozumienie* w sprawie wprowadzenia w życie protokołu nr V posiedzenia komisji rządowej polsko-rumuńskiej podpisano w Bukareszcie dnia 23 X 1937 r.

V.

Umowy weterynaryjne.

1. *Konwencja weterynaryjna* polsko-łotewska została podpisana w Rydze dnia 16 XI 1937 r.
2. *Konwencja weterynaryjna* polsko-grecka została podpisana w Atenach dnia 14 III 1938 r.
3. *Porozumienie* międzyresortowe polsko-litewskie o zwalczaniu pryszczycy zostało podpisane w Warszawie dnia 12 VII 1938 r. Nie podlega opublikowaniu w Dz. Ust. R. P.

VI.

Umowy finansowe.

1. *Układ* pomiędzy Polską a Stolicą Apostolską w sprawie *ziem, kościołów i kaplic poumiejscowych*, których Kościół Katolicki został pozbawiony przez Rosję, został podpisany w Warszawie dnia 20 VI 1938 r. — Ustawą z dnia 16 VIII 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 65, poz. 487), układ ten został zatwierdzony i Prezydent Rzplitej upoważniony do ratyfikacji.
2. *Porozumienie* polsko-włoskie w sprawie działalności *włoskich towarzystw ubezpieczeń* zostało podpisane w formie not, wymienionych w Rzymie dnia 7 VI 1937 r. — Prezydent Rzplitej ratyfikował to porozumienie w dniu 1 III 1938 r. — Weszło ono w życie dnia 31 III 1938 r. Opublikowano je w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 21, poz. 173 i 174).
3. *Protokół międzyresortowy* w sprawie likwidacji umów obecnych i zawarcia nowych między Polskim Monopolem Tytoniowym a Autonomiczną Administracją Monopolów Państwowych Królestwa Jugosławii został podpisany w Belgradzie dnia 2 XI 1937 r. — Nie podlega publikacji w Dz. Ust. R. P.

4. *Porozumienie międzyresortowe* polsko-niemieckie w kwestiach rozrachunkowych zostało podpisane w Warszawie dnia 12 III 1938 r. — Nie podlega publikacji w Dz. Ust. R. P.

VII.

Umowy konsularne.

1. Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 29 III 1937 r. *konwencję konsularną* polsko-węgierską z dnia 24 IV 1936 r. — Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbyła się w Warszawie dnia 2 XII 1937 r. — Konwencja weszła w życie w dniu 2 III 1938 r. — Opublikowano ją w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 15, poz. 100 i 101. Zarejestrowano w Sekretariacie Ligi Narodów dnia 2 III 1938 r. suą nr 4296.
2. *Protokół modyfikacyjny* do konwencji konsularnej polsko-tureckiej (Ankara, dnia 25 III 1927 r.) został podpisany w Ankarze dnia 19 I 1938 r.

VIII.

Umowy wojskowe.

1. *Układ* pomiędzy Polską a Wielką Brytanią o *ograniczeniu zbrojeń morskich* i wymianie informacji o budownictwie morskim został podpisany w Londynie dnia 27 IV 1938 r.
2. *Protokół modyfikacyjny* do układu polsko-brytyjskiego o ograniczeniu zbrojeń morskich (Londyn, dnia 27 IV 1938 r.) został podpisany w Londynie dnia 22 VII 1938 r.

IX.

Umowy społeczne.

1. *Porozumienie* o uzupełnieniu i zmianie umowy polsko-niemieckiej o *ubezpieczeniu społecznym* z dnia 11 VI 1931 r. zostało podpisane w Berlinie dnia 9 VIII 1938 r. — Opublikowano je jako załącznik do rozporządzenia ministra opieki społecznej z dnia 18 X 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 85, poz. 574).
2. *Porozumienie* polsko-szwedzkie o wzajemnym udzieleniu obywatelom polskim i szwedzkim prawa korzystania ze *świadczeń na wypadek bezrobocia* zostało podpisane w formie wymiany not w Warszawie dnia 13 IX 1937 r. — Prezydent Rzplitej ratyfikował je w dniu 25 III 1938 r. — Weszło ono w życie dnia 1 V 1938 r. Opublikowano je w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 30, poz. 268 i 269. — Zarejestrowano w Sekretariacie Ligi Narodów dnia 9 V 1938 r. sub nr 4348.

3. *Układ* między Polską a Boliwią o imigracji został podpisany w Buenos Aires dnia 31 XII 1937 r.
4. *Protokół międzyresortowy* polsko-niemiecki o rekrutacji, pośredniczeniu i kontraktowaniu sezonowych *robotników rolnych* został podpisany w Warszawie dnia 19 II 1938 r. — Nie podlega opublikowaniu w Dz. Ust. R. P.
5. *Porozumienie międzyresortowe* polsko-łotewskie o polskich robotnikach rolnych zostało podpisane w Rydze dnia 5 III 1938 r. Nie podlega opublikowaniu w Dz. Ust. R. P.
6. *Układ* polsko-łotewski o robotnikach rolnych, sezonowych i innych został podpisany w Rydze dnia 29 X 1938 r.

X.

Umowy wielostronne.

1. Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 13 V 1938 r. *protokół o interpretacji artykułu X* układu z Niemcami z dnia 20 I 1930 r. dotyczącego kwestyj finansowych (Plan Younga), podpisany w Brukselli dnia 30 VII 1936 r. — Polska złożyła swój dokument ratyfikacyjny w Brukselli d. 29 VI 1938 r. iw dniu tym protokół wszedł w życie w stosunku do Polski. — Opublikowano go w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 51, poz. 396 i 397.
2. *Konwencje kolejowe* podpisane w Rzymie dnia 23 XI 1933 (C. I. V. i C. I. M.) weszły w życie w dniu 1 X 1938, a § 3 art. 60 i załącznik VI C. I. M. w dniu 1 I 1938 r. — Opublikowano je w Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 89, poz. 642 i 643, oraz ex 1938, nr 35, poz. 300 i 301. — Nowy tekst załącznika I do konwencji rzymskiej opublikowano w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 75, poz. 527. — C. I. M. zostało wydrukowane w Zbiorze traktatów R. P. z 1937, zeszyt X, p. 6 (umowy wielostronne).
3. *Konwencja międzynarodowa o uregulowaniu wymiarów oczek sieci rybackich* i ochronnych wymiarów ryb została podpisana wraz z 5 załącznikami w Londynie dnia 23 III 1937 r. — Ustawa, wyrażająca zgodę na ratyfikację, (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 53, poz. 409), nosi datę 16 VII 1938 r.
4. *Konwencja międzynarodowa*, mająca na celu ułatwienie obiegu *filmów o charakterze wychowawczym* (Genewa, dnia 11 X 1933), weszła w życie dnia 15 I 1935 r. Opublikowano ją w Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 8, poz. 601 i 602, oraz wydrukowano w Zbiorze traktatów R. P., 1937, zeszyt X, p. 3 (umowy wielostronne). — Zarejestrowano w Sekretariacie Ligi Narodów. dnia 15 I 1935, sub nr 3585.

5. Ustawa, wyrażająca zgodę na ratyfikowanie trzech *konwencji weterynaryjnych*, podpisanych w Genewie dnia 20 II 1935 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 54, poz. 422), nosi datę 23 VII 1938 r.
6. *Układ, zmieniający konwencję* międzynarodową z dnia 21 VI 1920 r. w sprawie założenia w Paryżu Międzynarodowego *Institutu Chłodnictwa*, podpisano w Paryżu dnia 31 V 1937 r. — Prezydent Rzplitej ratyfikował ten układ dnia 23 VII 1938 r. — Polski dokument ratyfikacyjny złożono w Paryżu w dniu 18 VIII 1938 r. — Opublikowano w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 83, poz. 559 i 560.
7. Obwieszczenie rektyfikacyjne ministra spraw zagranicznych z dnia 19 XI 1937 r. w sprawie umowy międzynarodowej, dotyczącej regulowania produkcji i zbytu *cukru* (Londyn, dnia 6 V 1937) ogłoszono w Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 82, poz. 600. — Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 10 II 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 10, poz. 63), Prezydent Rzplitej ratyfikował tę umowę dnia 4 III 1938 r. — Polski dokument ratyfikacyjny został złożony w Londynie dnia 14 III 1938 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 49, poz. 390). — Opublikowano ją w Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 63, poz. 489, oraz wydrukowano w Zbiorze traktatów R. P. 1937, zeszyt X, p. 1 (umowy wielostronne).
8. Na mocy ustawy ratyfikacyjnej z dnia 18 III 1937 r. (Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 25, poz. 164), Prezydent Rzplitej ratyfikował w dniu 8 IX 1937 r. konwencję międzynarodową, dotyczącą zwalczania *handlu kobietami pełnoletnimi* (Genewa, 11 X 1933 r.). — Polski dokument ratyfikacyjny został złożony w Genewie dnia 8 XII 1937 r. — Opublikowano ją w Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 7, poz. 37 i 38. — Konwencja weszła w życie w stosunku do Polski dnia 6 II 1938 r.
9. *Konwencja* w sprawie odszkodowania za *wypadki przy pracy* (Genewa, 10 VI 1925 r.) została opublikowana w Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 86, poz. 617 i 618, oraz wydrukowana w Zbiorze traktatów R. P. z 1937, zeszyt X, p. 4 (umowy wielostronne).
10. *Konwencja* w sprawie odszkodowania za *choroby zawodowe* (Genewa, 10 VI 1925 r.) została opublikowana w Dz. Ust. R. P. ex 1937, nr 86, poz. 619 i 620, oraz wydrukowana w Zbiorze traktatów R. P. z 1937, zeszyt X, p. 5 (umowy wielostronne).
11. Na XIX sesji Ogólnej Konferencji Międzynarodowej Organizacji Pracy przyjęto w dniu 22 VI 1935 r. *projekt konwencji* w sprawie zachowania uprawnień w ubezpieczeniu na wypadek

- inwalidztwa, starości i śmierci*. — Ustawa, wyrażająca zgodę na ratyfikację tej konwencji (Dz. Ust. R. P. ex 1938, nr 3, poz. 14), nosi datę 8 I 1938 r.
12. *Konwencja o ujednostajnieniu niektórych prawideł, dotyczących zajęcia zabezpieczającego statków powietrznych* (Rzym, 29 V 1933 r.), została wydrukowana w Zbiorze traktatów R. P. z 1937, zeszyt X, p. 2 (umowy wielostronne).
 13. *Konwencja o ujednostajnieniu niektórych prawideł, dotyczących niesienia pomocy i ratownictwa statkom powietrznym* lub przez statki powietrzne na morzu, została podpisana w Brukseli dnia 29 IX 1938 r.
 14. *Protokół, dotyczący poprawek do wstępu i do artykułów 1, 4 i 5 oraz do załącznika do Paktu Ligi Narodów*, został podpisany w Genewie dnia 30 IX 1938 r.
 15. *Regulamin telegraficzny do konwencji telekomunikacyjnej madryckiej z 9 XII 1932*, wraz z protokołem końcowym, został podpisany w Kairze dnia 4 IV 1938 r.
 16. *Regulamin telefoniczny do konwencji telekomunikacyjnej madryckiej z 9 XII 1932*, wraz z protokołem końcowym, został podpisany w Kairze dnia 4 IV 1938 r.
 17. *Regulamin radiokomunikacyjny ogólny do konwencji telekomunikacyjnej madryckiej z 9 XII 1932* wraz z protokołem końcowym został podpisany w Kairze dnia 4 IV 1938 r.
 18. *Regulamin radiokomunikacyjny dodatkowy do konwencji telekomunikacyjnej madryckiej z 9 XII 1932* został podpisany w Kairze dnia 4 IV 1938 r.
 19. *Protokół dodatkowy do aktów międzynarodowej konferencji telekomunikacyjnej w Kairze* został podpisany w Kairze dnia 4 IV 1938 r.
 20. *Konwencja, zmieniająca konwencję sanitarną paryską z dnia 21 VI 1926*, została podpisana w Paryżu dnia 28 X 1938 r.